

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาทัศนคติของนักเรียนต่อนโยบายการจำหน่ายถุงยางอนามัยในสถานศึกษา ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาและสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา ในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเพศชายและหญิงระดับมัธยมศึกษาและระดับอาชีวศึกษาจำนวน 3 โรงเรียน จำนวนทั้งหมด 379 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือคือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองโดยผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.78 ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองระหว่างเดือนสิงหาคม-กันยายน 2549 หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายร้อยละ 52.0 เพศหญิงร้อยละ 48.0 อายุเฉลี่ย 16.37 ปี ส่วนใหญ่อายุ 15-17 ปี ร้อยละ 49.9 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้น ปวช. ร้อยละ 45.9 คะแนนสอบเฉลี่ยในปีที่ผ่านมาส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 3.01-3.50 ร้อยละ 28.2 สถานที่พักอาศัยขณะศึกษาส่วนใหญ่พักอาศัยกับบิดา-มารดา ร้อยละ 72.8 สถานภาพสมรสบิดา-มารดาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน ร้อยละ 80.7 และได้รับเงินจากผู้ปกครองหรือบุคคลอื่นสำหรับเป็นค่าใช้จ่าย ส่วนใหญ่เดือนละ 500 - 1,000 บาท ร้อยละ 34.0 มีจักรยานยนต์ใช้ ร้อยละ 75.2 และมีโทรศัพท์มือถือส่วนตัว ร้อยละ 74.9 เคยคุยเรื่องเพศกับบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ร้อยละ 23.3

ข้อมูลการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กลุ่มตัวอย่างเคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ ร้อยละ 98.4 เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 97.9 และเคยเรียนรู้หรือรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับถุงยางอนามัย ร้อยละ 86.5 ส่วนข้อมูลพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างมีแฟนแล้ว ร้อยละ 51.2 เคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 37.5 โดยสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีเพศสัมพันธ์เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 7.0 และเป็นนักเรียนระดับอาชีวศึกษาร้อยละ

93.0 กลุ่มตัวอย่างที่เคยมีเพศสัมพันธ์ส่วนใหญ่ใช้ถุงยางอนามัยเป็นบางครั้งร้อยละ 66.9 ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเพียงร้อยละ 18.3 และเคยซื้อหรือขอรับถุงยางอนามัยร้อยละ 29.3 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยซื้อถุงยางอนามัยหรือขอรับถุงยางอนามัย มีแหล่งจากร้านสะดวกซื้อมากที่สุดร้อยละ 44.1 รองลงมาเป็นจากตู้จำหน่ายถุงยางอัตโนมัติแบบหยอดเหรียญร้อยละ 42.3 และขอรับจากสถานบริการสาธารณสุขร้อยละ 33.3

ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนต่อนโยบายการจำหน่ายถุงยางอนามัยในสถานศึกษา

ทัศนคติของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อนโยบายการจำหน่ายถุงยางอนามัยในสถานศึกษาพบว่าภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเท่ากับ 2.28 อยู่ในระดับเป็นกลาง เมื่อจำแนกตามระดับทัศนคติพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 65.4 มีคะแนนอยู่ในระดับเป็นกลาง รองลงมา มีคะแนนอยู่ในระดับดีร้อยละ 29.3 และร้อยละ 5.0 มีคะแนนอยู่ในระดับไม่ดี

เมื่อจำแนกทัศนคติออกเป็นด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านสถานการณ์ของปัญหาเพศสัมพันธ์ในนักเรียน ด้านสถานที่ติดตั้งตู้จำหน่ายถุงยางอนามัย ด้านภาพพจน์ของถุงยางอนามัยต่อนักเรียนและสถานศึกษา ด้านผลกระทบการจำหน่ายถุงยางอนามัยต่อนักเรียน ด้านความสะดวกในการการเข้าถึงถุงยางอนามัยและด้านการดำเนินการป้องกันปัญหาเรื่องเพศโดยใช้ถุงยางอนามัยกับทางเลือกอื่นพบว่า

ด้านสถานการณ์และปัญหาเพศสัมพันธ์ในนักเรียน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเท่ากับ 2.88 อยู่ในระดับดี

ด้านสถานที่ติดตั้งตู้จำหน่ายถุงยางอนามัย มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเท่ากับ 1.63 อยู่ในระดับเป็นกลาง

ด้านภาพพจน์ของถุงยางอนามัยต่อนักเรียนและสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเท่ากับ 2.25 อยู่ในระดับเป็นกลาง

ด้านผลกระทบการจำหน่ายถุงยางอนามัยต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเท่ากับ 2.45 อยู่ในระดับเป็นกลาง

ด้านความสะดวกในการการเข้าถึงถุงยางอนามัย มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเท่ากับ 2.59 อยู่ในระดับดี

ด้านการดำเนินการป้องกันปัญหาเรื่องเพศโดยใช้ถุงยางอนามัยกับทางเลือกอื่น มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเท่ากับ 1.87 อยู่ในระดับเป็นกลาง

การอภิปรายผล

ทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างต่อนโยบายการจำหน่ายถุงยางอนามัยในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับเป็นกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายการจำหน่ายถุงยางอนามัยในสถานศึกษาเป็นเรื่องที่ใหม่สำหรับสังคมไทย เนื่องจากแนวคิดการตั้งจำหน่ายถุงยางอนามัยในสถานศึกษาเริ่มขึ้นในสมัยที่คุณหญิงสุภารัตน์ เกตุราพันธ์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเมื่อปลายปี พ.ศ.2546 แต่มีเสียงคัดค้านจนต้องระงับการดำเนินงาน นโยบายจำหน่ายถุงยางอนามัยในสถานศึกษาได้เริ่มนำกลับมาอีกครั้งเมื่อนายพินิจ จารุสมบัติ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ได้หาหรือ นายจาตุรนต์ ฉายแสง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2549 ที่ผ่านมา ที่จะมึนนโยบายให้ตั้งเครื่องจำหน่ายถุงยางอนามัยในสถานศึกษา นโยบายดังกล่าวยังอยู่ในระยะเริ่มต้น และการดำเนินการติดตั้งจำหน่ายถุงยางอนามัยในสถานศึกษายังมีน้อย ในพื้นที่จังหวัดลำปางมีผู้จำหน่ายถุงยางอนามัยในสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาเพียง 2 แห่ง และยังไม่มีการติดตั้งในโรงเรียนมัธยมศึกษา นักเรียนส่วนใหญ่จึงยังไม่เคยมีประสบการณ์กับจำหน่ายถุงยางอนามัย อาจยังไม่เห็นภาพหรือยังไม่เข้าใจการดำเนินการดังกล่าวเพียงพอ

นอกจากนี้ในสังคมไทยมองว่าเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม สังคมไทยถูกปลูกฝังมาแต่โบราณว่าเป็นผู้หญิงดีต้อง “รักนวลสงวนตัว” เป็นผู้ชายต้องมีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม ไม่ล่าส่อนทางเพศเป็นวัฒนธรรมไทยที่ต้องยึดมั่นถือมั่นปฏิบัติตามเพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2544) และเด็กผู้หญิงถูกจำกัดการเรียนรู้เรื่องเพศ เรื่องเพศเป็นเรื่องที่ไม่ดี ปกปิด ไม่ควรนำมาพูดก่อนวัยอันควร ดังจะเห็นจากการที่ผู้ปกครองคุยกับลูกในเรื่องเพศน้อยมาก และในการศึกษานี้มีกลุ่มตัวอย่างที่เคยคุยเรื่องเพศกับบิดา มารดาหรือผู้ปกครองเพียงร้อยละ 23.2 ค่อนข้างน้อยมาก ซึ่งครอบครัวเป็นแหล่งแรกที่อบรมให้เด็กเรียนรู้การดำเนินชีวิต จึงมีอิทธิพลมากที่สุดในการสร้างทัศนคติให้แก่เด็ก เยาวชนจะถูกสอนให้รักนวลสงวนตัว ซึ่งอุดมการณ์เรื่องการรักนวลสงวนตัว ได้สืบทอดแนวคิดจนถึงปัจจุบัน ดังเช่นที่ ศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์ (2543) ระบุว่า “แนวคิดในแผนพัฒนาสตรี ที่มุ่งหวังให้ชายประพฤติตนอย่างมีความรับผิดชอบ มีคุณธรรมทางเพศ มีภรรยาเดียวไม่ล่าส่อนทางเพศ เช่นเดียวกับที่สังคมคาดหวังต่อสตรีแต่โบราณกาลให้สตรี “รักนวลสงวนตัว” ซึ่งจะเป็นการพัฒนาครอบครัวและสังคมโดยแท้ ตัวอย่างจากการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องของผู้นำสตรีที่เป็นวุฒิสมาชิก ได้จัดอบรมกลุ่มเยาวชนให้สมาทานศีลนี้เหตุผลหนึ่งก็คือเชื่อว่า อุดมการณ์รักนวลสงวนตัวเป็นแนว ทางหนึ่งในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการท้องที่ไม่พร้อมก่อนแต่งงาน จะเห็นว่าวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อชีวิตของทุก

คนและมีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติ (อ้างใน พิเศษฐ์ สอนเจริญทรัพย์, 2544) จึงทำให้ทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนและการใช้ถุงยางอนามัยในทางที่ไม่ดี

ส่วนภาพพจน์ของถุงยางอนามัยในสังคมไทยยังเป็นเรื่องที่ไม่ดี ยังเชื่อว่าถุงยางอนามัยคือสัญลักษณ์ของการร่วมเพศ ไม่ใช่สัญลักษณ์ของความปลอดภัย ถุงยางอนามัยจะใช้กับหญิงบริการกับคนที่ต่ำต้อย คนที่ไม่ไว้ใจกัน คนที่พกถุงยางอนามัยยังถูกมองในแง่ลบ เช่น คิดจะนอกใจ หรือจะมีเพศสัมพันธ์กับคนอื่น การสร้างค่านิยมให้สังคมไทยยอมรับการใช้ถุงยางอนามัยนั้น ในสังคมไทยการใช้ถุงยางอนามัยในสังคมไทยนั้นลึกซึ้งมากกว่าแค่ให้คนยอมรับ เพราะก่อนที่โรคเอดส์จะระบาดในประเทศไทยนั้น การใช้ถุงยางอนามัยเพื่อเป็นเครื่องมือในการป้องกันการตั้งครรภ์ระหว่างสามีภรรยามีการใช้อัตราที่ต่ำมาก คนไทยเรียนรู้การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่คิดถึงถุงยางอนามัย ทำให้ไม่คุ้นเคยกับการใช้ถุงยางอนามัยและทำให้ความรู้สึกทางเพศลดลง ทำให้ทั้งผู้หญิงและผู้ชายไม่ชอบ (อภิชาติ และคณะ, 2539) และภาพพจน์การพกถุงยางอนามัยเป็นการเตรียมที่จะมีเพศสัมพันธ์ ทำให้การบรรจุถุงยางอนามัยในคูรักร หรือคูสมรสไม่ประสบความสำเร็จ ผู้ชายไม่กล้าขอใช้ถุงยางอนามัยกับภรรยาหรือแฟนตนเพราะถุงยางอนามัย คือความหมายของความไม่ซื่อสัตย์ ไม่รัก และทำลายน้ำใจ (กฤตยา อาชวนิจกุล และกนกวรรณ ชรารธรรม, 2548)

อีกประการการคิดตั้งผู้จำหน่ายถุงยางอนามัยในสถานศึกษาไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ไม่ได้เป็นแหล่งมั่วเพศจึงไม่ควรจะมีถุงยางอนามัยจำหน่าย และยังเป็นห่วงกลัวว่าจะทำให้เสียภาพพจน์ของสถานศึกษา กลัวถูกมองว่านักเรียนในสถานศึกษาแห่งนั้นมีเพศสัมพันธ์กันมาก และที่สำคัญคือ ถ้ามีถุงยางอนามัยจำหน่ายในโรงเรียนจะทำให้นักเรียนรู้สึกว่าผู้ใหญ่ยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน เหมือนเป็นการชี้โพรงให้กระรอก ทำให้นักเรียนคิดว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องธรรมดา จะเป็นการกระตุ้นและสนับสนุนอารมณ์ทางเพศเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและทำให้เด็กนักเรียนมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น และจะเป็นการทำลายระบบจารีตวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของคนไทย

เมื่อจำแนกทัศนคติรายด้าน ด้านสถานการณ์ของปัญหาเพศสัมพันธ์ของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติอยู่ในระดับดี นักเรียนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของปัญหาที่นักเรียนมีเพศสัมพันธ์กันมาก และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและส่งให้มีผู้ติดเชื้อ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์เพิ่มมากขึ้น นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้ถุงยางอนามัย แต่ในทางปฏิบัติการใช้ถุงยางอนามัยยังต่ำ ซึ่งในการศึกษานี้พบว่านักเรียนที่เคยมีเพศสัมพันธ์ถึงร้อยละ 37.5 และมีการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งในอัตราที่ต่ำเพียงร้อยละ 18.2 ดังเช่นการศึกษาของสำนักกระบวนวิชา (2549) นักเรียนอาชีวศึกษาชายที่ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศ หญิงอื่นและผู้ชายในรอบปีที่ผ่านมาเพียงร้อยละ 16.1 เท่านั้นที่ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง การศึกษาของ

กนกพร แก้วเที่ยง (2545) ที่พบว่านักเรียนมีอัตราการมีเพศสัมพันธ์ค่อนข้างสูง แต่มีการใช้ถุงยางอนามัยในระดับค่อนข้างต่ำ และการศึกษาของ ฤๅเดช เกิดวิชัย (2549) พบว่าการมีเพศสัมพันธ์ของเยาวชนกับบุคคลที่เป็นแฟนหรือคู่อุปการะ มีเยาวชนเพียงร้อยละ 17.2 เท่านั้นที่ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง ทั้งนี้พบว่าในสถานการณ์ เฉพาะหน้าที่เยาวชนประสบ เช่นการดื่มสุรา การอยู่ในอารมณ์ที่คึกคะนอง และการพบกับคนที่ถูกตาต้องใจ ส่งผลให้เยาวชนประมาณร้อยละ 50 ละเลยเรื่องการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี โดยการใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ และส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในเยาวชนเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก จึงควรมีการส่งเสริมการป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัย และเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการป้องกันปัญหาจากการมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น

ด้านสถานที่ติดตั้งตู้จำหน่ายถุงยางอนามัย มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติด้านนี้อยู่ในระดับเป็นกลาง ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างไม่เห็นด้วย เช่น การติดตั้งตู้จำหน่ายถุงยางอนามัยในโรงเรียน เด็กอาจไม่กล้าซื้อเพราะกลัวเพื่อนจะเห็น ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของปราชญ์ บุญยวงศวิโรจน์ (2549) ที่พบว่าเยาวชนรู้สึกพอใจกับการซื้อถุงยางอนามัยผ่านเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติ ทำให้กล้าซื้อใช้มากขึ้นเพราะถ้าซื้อจากร้านจะอายไม่กล้าซื้อ เสนอแนะให้ติดตั้งไว้โดยตั้งไว้ในที่ลับตา ซึ่งอาจจะติดในห้องน้ำชาย ส่วนประเด็น “ควรติดตั้งตู้จำหน่ายถุงยางอนามัยในสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาขึ้นไป” หรือ “ควรติดตั้งในแหล่งชุมชนอื่นเช่น ห้างสรรพสินค้า สถานบันเทิง โรงแรม หอพัก มากกว่าในสถานศึกษา” กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอาจเป็นเพราะโรงเรียนมัธยมศึกษา นักเรียนยังอายุน้อยประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ยังน้อยกว่านักเรียนระดับอาชีวศึกษา จากการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างเคยมีเพศสัมพันธ์ถึงร้อยละ 37.5 สัดส่วนของผู้ที่เคยมีเพศสัมพันธ์เป็นระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 7 และอยู่ในระดับอาชีวศึกษาถึงร้อยละ 93.0 ซึ่งสอดคล้องการศึกษาของสำนักกระบวนวิชา(2549) สถานการณ์ทางเพศจากการสำรวจพฤติกรรมทางเพศในกลุ่มนักเรียนชั้น ม. 2 , ม. 5 และ ปวช. ปี 2 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาเคยมีเพศสัมพันธ์น้อยกว่าระดับนักเรียนระดับอาชีวศึกษา และนักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่เคยมีเพศสัมพันธ์อาจไม่มีความจำเป็นต้องใช้ถุงยางอนามัย จึงไม่ต้องการให้มีการติดตั้งตู้จำหน่ายถุงยางอนามัยในสถานศึกษา และสังคมไม่ต้องการให้ถุงยางอนามัยซึ่งยังเชื่อว่าเป็นสัญลักษณ์ของการมีเพศสัมพันธ์เข้าไปจำหน่ายในสถานศึกษา

ด้านภาพพจน์ของถุงยางอนามัยต่อนักเรียนและสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติอยู่ในระดับเป็นกลาง ประเด็นที่ไม่เห็นด้วยก็คือ การมีตู้จำหน่ายถุงยางอนามัย เพราะจะทำให้เสียภาพพจน์ของโรงเรียน การจำหน่ายถุงยางอนามัยในโรงเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกว่ามีผู้ใหญ่ยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนได้ และจะทำให้เด็กมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น และประเด็นที่นักเรียน

กลุ่มตัวอย่างไม่แน่ใจคือ ฤกษ์งามอนามัยเป็นเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันเหมือน สบู่ แปรงสีฟัน เป็นของใช้ที่จำเป็น ร้อยละ 69.9 ตอบว่าการที่นักเรียนพกฤกษ์งามอนามัยถือว่าเป็นคนที่มีการป้องกันที่ดี ดังเช่น การศึกษาของชนิตา เลิศพิทักษ์พงษ์ (2547) ทศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานครต่อการจัดเตรียมฤกษ์งามอนามัยโดยนักเรียนหญิงโสด พบว่ามีการยอมรับในการที่นักเรียนเพศหญิงที่จะซื้อและพกฤกษ์งามอนามัย ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉพาะความไม่แน่ใจที่จะยอมรับการเตรียมฤกษ์งามอนามัย พบในกลุ่มผู้หญิงที่มีเพื่อนพกฤกษ์งามอนามัยและใช้ฤกษ์งามอนามัย ซึ่งจะเห็นว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อทัศนคติ (ธงชัย, 2539)

ด้านผลกระทบการจำหน่ายฤกษ์งามอนามัยต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติด้านนี้อยู่ในระดับเป็นกลาง ประเด็นที่ไม่เห็นด้วยก็คือ ถ้ามีผู้จำหน่ายฤกษ์งามอนามัยในโรงเรียนจะทำให้ นักเรียนมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น เพราะหาฤกษ์งามอนามัยได้ง่ายและอาจทำให้นักเรียนคบมาเล่นและอยากลอง อาจลองมีเพศสัมพันธ์และใช้ฤกษ์งามอนามัย อภิปรายได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่แน่ใจว่าการติดตั้งผู้จำหน่ายฤกษ์งามอนามัยในโรงเรียนจะทำให้ฤกษ์งามอนามัยหาได้ง่าย และนักเรียนอาจคิดว่ารู้สึกว่ามีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนได้ หรืออาจลองใช้ฤกษ์งามอนามัย จนส่งผลทำให้นักเรียนมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น การศึกษาเรื่องผลกระทบของการจำหน่ายฤกษ์งามอนามัยในสถานศึกษาในประเทศไทยยังไม่พบเนื่องจากเป็นนโยบายที่ใหม่ ยังไม่นำไปสู่การปฏิบัติที่แท้จริง การที่หน่วยงานสาธารณสุขจะนำผู้จำหน่ายฤกษ์งามอนามัยไปติดตั้งในสถานศึกษาจะต้องมีการชี้แจงและทำความเข้าใจกับสถานศึกษาด้วย จึงมีสถานศึกษาที่ดำเนินการติดตั้งผู้จำหน่ายฤกษ์งามอนามัยน้อยมาก แต่ในต่างประเทศมีการ ศึกษาหลายแห่งที่สรุปได้ว่า การสนับสนุนฤกษ์งามอนามัยในสถานศึกษาไม่ได้ส่งผลกระทบทำให้นักเรียนมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น แต่ทำให้นักเรียนมีการใช้ฤกษ์งามอนามัยเพิ่มมากขึ้นเช่น การศึกษาของชูสเตอร์(1995) ได้ศึกษาก่อนและหลังดำเนินการโครงการสนับสนุนการใช้ฤกษ์งามอนามัย ในโรงเรียนมัธยมในเมืองลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกาในปี 1995 สรุปได้ว่าโครงการสนับสนุนการใช้ฤกษ์งามอนามัยไม่มีผลต่อการเพิ่มเพศสัมพันธ์ในกลุ่มนักเรียนมัธยม แต่ทำให้การใช้ฤกษ์งามอนามัยในเพศชายมากขึ้น ผลกระทบที่เด่นชัดคือความตั้งใจที่จะใช้ฤกษ์งามอนามัยในเพศชายในการร่วมเพศครั้งแรกเพิ่มมากขึ้น การศึกษาของกัทมาเซอร์ (1997) เปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่ดำเนินการสนับสนุนฤกษ์งามอนามัยในโรงเรียนและในโรงเรียนที่ไม่สนับสนุน ในกลุ่มนักเรียนมัธยมปลายในเมืองนิวยอร์ก และเมืองชิคาโก พบผลกระทบทางบวกของการสนับสนุนการใช้ฤกษ์งามอนามัย คือมีรายงานอัตราการมีเพศสัมพันธ์เท่ากันในกลุ่มนักเรียนมัธยมปลายของทั้ง 2 เมือง แต่นักเรียนที่เคยมีเพศสัมพันธ์ในเมืองที่มีโครงการสนับสนุนการใช้ฤกษ์งามอนามัย มีรายงานการใช้ฤกษ์งามอนามัยในครั้งล่าสุดที่มีเพศสัมพันธ์มากกว่าโรงเรียนในเมืองที่ซึ่งไม่มีการสนับสนุนฤกษ์งามอนามัยในโรงเรียน การศึกษา

ของศูนย์กลางทรัพยากรสุขภาพที่เมืองฟิลาเดลเฟีย (เฟอร์สเตนเบิร์ก, 1997) ร้อยละของนักเรียนที่ใช้ถุงยางอนามัยในการร่วมเพศครั้งล่าสุดเพิ่มจากร้อยละ 52 เป็นร้อยละ 58 ในโรงเรียนมัธยมปลายที่สนับสนุนการใช้ถุงยางอนามัย และนักเรียนที่เคยมีเพศสัมพันธ์ลดลงจากร้อยละ 75 เป็นร้อยละ 66 ขณะที่การใช้ถุงยางอนามัยในการร่วมเพศครั้งล่าสุดเพิ่มจากร้อยละ 37 เป็นร้อยละ 50 นอกจากนี้การศึกษาเปรียบเทียบในโรงเรียนที่สนับสนุนการใช้ถุงยางอนามัยของ เฟอร์สเตนเบิร์ก (1997) พบว่าร้อยละของเยาวชนที่มีเพศสัมพันธ์ลดลงจากร้อยละ 61 เป็นร้อยละ 56 ขณะที่การใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุดเพิ่มจากร้อยละ 57 เป็นร้อยละ 61 โรงเรียนที่ไม่มีโครงการฯ การมีเพศสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้นในกลุ่มเยาวชนขณะที่การใช้ถุงยางอนามัยเพิ่มจากร้อยละ 62 เป็นร้อยละ 65

ด้านความสะดวกในการเข้าถึงถุงยางอนามัย มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติด้านนี้อยู่ในระดับดี อธิบายได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจำหน่ายถุงยางอนามัยในโรงเรียน จะทำให้นักเรียนสะดวกในการซื้อมากขึ้น ไม่ต้องเผชิญหน้ากับคนขาย การมีถุงยางอนามัยที่ราคาถูก ขนาดกะทัดรัดทำให้นักเรียนมีความสามารถในการกล้าซื้อและกล้าพกถุงยางอนามัยติดตัวมากขึ้นการซื้อมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนิตยา ระวีงพาล และคณะ (2548) พบว่าเยาวชนจะไม่ซื้อจากร้านขายของในหมู่บ้านเพราะดูมอมในแง่ไม่ดี การเลือกซื้อถุงยางอนามัยเลือกจากราคาไม่แพง ขนาดกะทัดรัด พกพาสะดวก การซื้อถุงยางอนามัยสำหรับเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปียังมีความอายเมื่อคนขายเป็นผู้หญิง จึงต้องการให้นำถุงยางอนามัยไปจัดวางไว้ที่ลับตาคนและใช้แบบหยอดเหรียญ เช่น ติดตั้งไว้ในห้องน้ำชายตามปั้มน้ำมัน โรงแรมหรือด้านในของร้านสะดวกซื้อ สอดคล้องกับการศึกษาของปราชญ์ บุญยวงศ์วิโรจน์ (2549) พบว่าผู้ใช้ถุงยางอนามัยจากผู้จำหน่ายถุงยางอนามัยอัตโนมัติ มีความพอใจเพราะสะดวก พกง่าย รวดเร็ว ราคาถูก ช่วยป้องกันโรคเอดส์ ซื้อได้ตลอด ทำให้กล้าใช้มากขึ้นเพราะถ้าซื้อจากร้านจะอายไม่กล้าซื้อ และควรมีการปรับรูปแบบของถุงยางอนามัยให้มีขนาดกะทัดรัด พกพาสะดวก ราคาประหยัด หาได้ง่าย การศึกษาของกัทมาเซอร์ (1995) ในเมืองนิวยอร์ก 1993 การสำรวจพบว่าครอบครัวของนักเรียนมัธยมร้อยละ 69 เสนอให้นักเรียนมีช่องทางในการรับถุงยางอนามัยที่สะดวก การศึกษาของ Committee on Adolescent Health Care (1996) การสำรวจในสหรัฐอเมริกา 1992 ที่ค้นพบที่นั่นร้อยละ 68 ของผู้ใหญ่ที่คิดว่าควรที่จะมีถุงยางอนามัยในโรงเรียน เมื่อจำแนกเป็นผู้ปกครองนักเรียนมัธยมปลายร้อยละ 81 ซึ่งยอมรับโครงการฯ และพบว่าเยาวชนมีอุปสรรคจำนวนมากมายในการรับและการใช้ถุงยางอนามัย อุปสรรคเหล่านี้รวมถึง ความลับ ราคา การเข้าถึง การเดินทางและความลำบากใจ คนกพร แก้วเที่ยง (2545) ศึกษาพบว่าราคาถุงยางอนามัยเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการใช้ถุงยางอนามัย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับประเด็นการที่หาซื้อถุงยางอนามัยได้ลำบาก ทำให้มีเพศสัมพันธ์โดย

ไม่ใช่ถุงยางอนามัย แต่ก็ไม่แน่ใจประเด็นที่ถุงยางอนามัยมีขายกันมากตามร้านสะดวกซื้อ ห้างสรรพสินค้า หรือร้านขายยาสะดวกในการซื้ออยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องติดตั้งตู้จำหน่ายถุงยางอนามัยในโรงเรียน แต่จากผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างเคยซื้อจากร้านสะดวกซื้อมากที่สุด ร้อยละ 44.1 รองลงมาเป็นจากตู้จำหน่ายถุงยางอนามัยอัตโนมัติแบบหยอดเหรียญ ร้อยละ 42.3 ซึ่งใกล้เคียงกัน ถึงแม้ว่าการกระจายตู้จำหน่ายถุงยางอนามัยในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดลำปางในปัจจุบันยังติดตั้งจำนวนน้อย มีเฉพาะบางจุดที่สำคัญ เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงแรม สถานบันเทิง ในสถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษามีการติดตั้งเพียง 2 แห่ง ซึ่งถ้าสามารถติดตั้งในสถานศึกษามากขึ้น น่าจะส่งผลทำให้นักเรียนสะดวกในการซื้อมากขึ้น และอัตราการซื้อถุงยางอนามัยจากตู้จำหน่ายถุงยางอนามัยอัตโนมัติแบบหยอดเหรียญมากขึ้น

ด้านการดำเนินป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัยกับทางเลือกอื่น มีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับเป็นกลาง ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวคิดการติดตั้งตู้จำหน่ายถุงยางอนามัยเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ควรจะส่งเสริมให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนและจริยธรรมมากกว่าเรื่องของถุงยางอนามัย ควรแก้ปัญหาโดยการจัดระเบียบหอพัก หรือสื่อลามกมากกว่าการติดตั้งตู้จำหน่ายถุงยางอนามัยในโรงเรียน แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินการป้องกันโดยทางเลือกอื่นยังไม่ค่อยได้ผล ซึ่งอาจมีสาเหตุจากสื่อ ข้อมูลข่าวสาร รูปภาพลามก ที่อยู่รอบตัวนักเรียน และเทคโนโลยีที่มีวิวัฒนาการ ทำให้การรับรู้สิ่งเหล่านี้มีมากขึ้น นักเรียนที่มีเพศสัมพันธ์ก็ไม่ได้ถูกตำหนิจากเพื่อน จนถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา และจากศึกษาของ ชนิตา เลิศพิทักษ์พงษ์ (2547) ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสและสื่อเกี่ยวกับเรื่องเพศที่มีแนวโน้มมากขึ้น รวมถึงอิทธิพลสิทธิของผู้หญิงและวัฒนธรรมจากตะวันตกเป็นสาเหตุให้ความเข้มงวดของวัฒนธรรมเดิมๆลดลง การส่งเสริมเรื่องวัฒนธรรมและจริยธรรมจึงเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก การลดผลกระทบจากเพศสัมพันธ์จึงต้องควรส่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัยและให้นักเรียนเข้าถึงถุงยางอนามัยได้สะดวก ดังการศึกษาในยุโรปและแคนาดาที่ซึ่งมีการผสมผสานการให้เพศศึกษาและสะดวกในการเข้าถึงถุงยางอนามัยเป็นเรื่องธรรมดามาก อัตราของการร่วมเพศในเยาวชนไม่ได้สูงกว่าในสหรัฐอเมริกา(American Academy of Pediatrics,1995) ในปี1995 การสำรวจในโรงเรียนมัธยมในเมืองเดนเวอร์ มีโรงเรียนร้อยละ 85 สนับสนุนการใช้ถุงยางอนามัย (เฟนเบิร์ก, 1995) นอกจากนั้นสถาบันทางการแพทย์ วิทยาลัยแห่งสหรัฐอเมริกาของ สตรีแพทย์และนรีแพทย์ สถาบันการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกาของกุมารแพทย์ และสมาคมแพทย์แห่งสหรัฐอเมริกาทั้งหมดที่เห็นด้วยกับนโยบายการสนับสนุนถุงยางอนามัยแก่เยาวชนในโรงเรียน (เฟนเบิร์ก, 1995)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการศึกษาพบว่าทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างก่อนนโยบายการจำหน่ายถุงยางอนามัยในสถานศึกษาอยู่ในระดับเป็นกลาง เมื่อจำแนกรายด้าน ด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยค่อนข้างน้อยคือ ด้านสถานที่ติดตั้งตู้จำหน่ายถุงยางอนามัย และด้านการดำเนินป้องกันปัญหาเรื่องเพศโดยใช้ถุงยางอนามัยกับทางเลือกอื่น ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ดังนี้

1. ผู้บริหารควรวางนโยบายในการให้ความรู้ และสนับสนุนการใช้ถุงยางอนามัยอย่างเหมาะสมกับวัย
2. ควรมีการชี้แจงถึงความจำเป็นที่ต้องมีการจำหน่ายถุงยางอนามัยในสถานศึกษา และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการติดตั้งตู้จำหน่ายถุงยางอนามัยในสถานศึกษา และผลกระทบของการจำหน่ายถุงยางอนามัยในสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. ระดมความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องต่อสถานที่ติดตั้งตู้จำหน่ายถุงยางอนามัย ว่าควรติดตั้งในจุดใดของสถานศึกษาจึงจะเหมาะสม นักเรียนสามารถเข้าถึงได้สะดวก และมีทัศนคติ
4. ควรจัดกิจกรรมที่ปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อภาพลักษณ์ของถุงยางอนามัยให้ดีขึ้น ทั้งการดำเนินการในโรงเรียนและการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อในวงกว้าง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ทำให้ได้รายละเอียดข้อมูลไม่ลึกพอ การศึกษาครั้งต่อไปควรใช้การศึกษาเชิงคุณภาพร่วมด้วย เช่น หาเหตุผลของการที่ทัศนคติของนักเรียนต่อการจำหน่ายถุงยางอนามัย ที่ยังไม่ได้รับการยอมรับ
2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของนักเรียนก่อนนโยบายการจำหน่ายถุงยางอนามัยในสถานศึกษา เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทของสถานศึกษา การเคยมีเพศสัมพันธ์ การเคยซื้อถุงยางอนามัย การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคเอดส์ และการใช้ถุงยางอนามัย
3. ควรศึกษาในกลุ่มอื่นที่เกี่ยวข้องร่วมด้วย เนื่องจากมีความสำคัญต่อการยอมรับนโยบายและนำนโยบายไปใช้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน ครู-อาจารย์ในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา